

Frågor och svar

Seminarium Hållbara Livsmedelsförpackningar

Livsmedelsacceleratorn 2020-05-27

Besvarade av :

Hans Steijer, RISE

Ann Lorentzon, RISE

Cathrine Löfgren, RISE

Tatjana Karpenja, RISE

- **Hur definierar ni livsmedelssäkerhet kopplat till förpackningar?**

Hans: Att förpackningen klarar kraven enligt ramförordningen 1935/2004 och är hanterad i alla led under GMP, God tillverkningssed.

- **Vilka är de största utmaningarna i tillverkningsprocessen av hållbara livsmedelsförpackningar?**

Tatjana: Det kan vara att hitta en förpackning som har relevant funktionalitet (skydd osv) och också är designad för återvinningsbarhet (materialval och materialsammansättning). Återanvändningsbara förpackningar för livsmedel är också en ny trend/utmaning.

- **Hur ser ni att "supply chain" och värdekedjan kommer påverkas med nya hållbara förpackningar?**

Ann: Jag tror att vi i framtiden kommer att få se nya affärsidéer som baseras på nya förpackningslösningar som ställer helt nya krav på förpackningarna. Tänker på t.ex. återanvändningssystem inom e-handel, uthyrning av förpackningar, etc.

- **Finns det en ekonomisk hållbar kalkyl för att introducera hållbara förpackningar som ett alternativ till befintliga? Finns det en tillverkning i stor skala, > 10 miljoner förpackningar, som kan påvisas?**

Tatjana: Det finns inget branschgemensamma verktyg idag, vissa företag samlar in alternativt tar fram denna information internt. Mina enkla tips är att kontakta era respektive förpackningsmaterial- och förpackningsleverantörer för information om återvinning samt miljöpåverkan för att få ett bättre helhetsperspektiv. Utmaningen är att begreppet 'hållbar förpackning' är inte tydligt definierat och kan tolkas på olika sätt beroende på vem man frågar.

- **Jag jobbar inom offentlig sektor och en stor fråga inom vår bransch är vilka krav man ska ställa på förpackningar och engångsmaterial i upphandling till kök. Vilka egenskaper ska vi fråga på? Vilka förpackningar har störst miljöpåverkan och ska undvikas? Vilka är alternativen till dessa? Exempel på förpackningar som upphandlas är matlådor i plast, plastpåsar, plastfilm. Finns det några miljöbovar? Finns det förpackningslösningar som vi kan premiera i en upphandling?**

1. Vilka produkter ska ligga i förpackningen, vilka krav ställer produkten på förpackningen?
2. Är det varm, kall produkt, hur länge i förpackningen, transporteras den? etc?
3. Svartfärgad plast inte bra i återvinningsprocessen
4. Vissa plaster kommer fasas ut (EPS)
5. Oxobionedbrytbara plaster, bryts ner till småbitar men ej helt – inte bra
6. Att fråga efter när man väljer mellan förpackningar som alla "fungerar" för produkten, hur resurseffektiv är förpackningen, monomaterial, laminat, vilka material ingår, typ av färg, lim etc, fungerar förpackningen i återvinningsprocessen, finns det en efterfrågan på det återvunna materialet (kvalitet...) etc
7. Produktionsort, leveranssäkerhet, kapacitet, pris etc
8. matlådor i plast, plastpåsar, plastfilm.
9. Matlådor – går de i litet slutet system? Återanvändbara förpackningar i metall?
10. Plastpåsar-, biobaserad och bionedbrytbar råvara (biobaserad råvara)

- **Vi har idag återvunnen plastförpackning till våra bladgrönsaker men vill ställa om till hållbarare alternativ. Vad finns det för hållbara alternativ för förpackning av sallat och kryddväxter? Hur mkt mindre klimatpåverkan har papper än plast?**

Tatjana:

- a) Återvunnet plastmaterial är redan en mer hållbar förpackning! Nu vet jag tyvärr inte vilken typ av plast det gäller. Men om man väljer en pappersbaserad förpackning istället så kommer denna med hög sannolikhet vara behandlad med våtstarka kemikalier, vilket innebär att det blir svårare eller omöjligt att återvinna detta papper i återvinningsprocessen i vatten, dvs slå upp papperet tillbaka till enskilda fibrer.
- b) Det beror mycket på vilken typ av papper och plast som jämförs med varandra. Detta kan bero på respektive tillverkningsprocesser (om man använder fossil eller förnybar energi i processer) och hur långt dessa transporteras. Generellt sagt dock papper har ett lägre fossilt kolavtryck än plast. Titta t ex på LCA studier som RISE och andra aktörer gjorde åt BillerudKorsnäs: <https://www.billerudkorsnas.se/hallbarhet/livscykelanalys-och-miljovaruodeklarationer>

- **Är det mer miljösmart att köpa konventionellt odlade grödor som inte är förpackade i plast eller att köpa ekologiskt odlade grödor som är förpackade?**

Tatjana, ett delsvar: Det kan vara bättre att köpa förpackade grödor eftersom förpackningen förlänger grödornas hållbarhetstid i butikshylla, hemma i kylan. Miljöpåverkan av en produkt är oftast större än miljöpåverkan av en förpackning. Detta kan tyvärr upplevas av konsumenter precis tvärtom och behöver kommuniceras bättre. Det klassiska exemplet är 'luftkänsliga' gurkor förpackade i en plast-sleeve som förlänger gurkans hållbarhet med ca 6 dagar.

- **Hur ser utvecklingen ut för fossilfria Förpackningar som klarar långa hållbarhet 6-12 månader.**

Hans: I princip går det ju att tillverka plast från fossilfri råvara på samma sätt som från fossilbaserad plast, med en konstruktion som klarar lång hållbarhet. Men om det finns kommersiellt tillgängligt är något vi inte kan svara på.

- **Hur ser framtidens optimala förpackning ut och hur nära är man en sådan lösning som fungerar?**

Tatjana: Det korta svaret är att den optimala förpackningen är designad för att skydda produkten längst hela produktens resa samt också designad för cirkularitet genom återanvändning eller återvinning.

- **Om man är ett livsmedelsföretag och vill starta sitt arbete mot mer hållbara förpackningar, var ska man börja? Vad är första steget? Är det att byta ut materialet? Storleken?**

Tatjana: Ett förslag kan vara:

Steg 1. Gör inventering av samtliga förpackningar, t ex materialslag, applikation, storlek, återvinningsbarhet enligt FTI:s guidelines. I det steget, vissa företag väljer även att sätta sina förpackningsvisioner 2022, 2025, 2030.

Steg 2. Välj ett eller flera förpackningar (som man vill byta ut) som första undersökningscase och sammanställ respektive kravspecifikationer.

Steg 3. Kontakta era förpackningsleverantörer för alternativa, mer hållbara förpackningsvarianter enligt era kravspecifikationer och andra relevanta kriterier, t ex miljöpåverkan.

Cathrine:

- a. Att skydda produkten minimera svinn under produktion, transport och lagring*
- b. Optimal storlek, vilket är behovet från kunder?*
- c. Välja bästa alternativet som klarar de krav som ställs på förpackningen från aktuell produkt*

- **Kan Motalafabriken sortera ut svart plast som jag förstått är svårt att få till?**

Ann: Nej, den teknik som används, NIR, kan inte läsa svarta ytor. Så svart plast går idag till förbränning. Men det sker mycket teknikutveckling inom området. Både med sorteringsteknologi och pigment.

- **Vad behöver göras för att vi ska komma upp i 85% från de idag 13,1%, gällande förpackningar som återvinns?**

Ann: Jag tror det behövs en hel mängd åtgärder genom hela värdecykeln såsom: mer medvetna materialval, förbättrad design av förpackningar, ändrade beteenden hos konsumenter, bekvämare insamling, förbättrad sortering och också en fungerande eftermarknad för återvunnet material.

- **Du nämnde att det är rimligt för en större aktör att ha en ledningssystem-certifiering. Vem avgör för vilken producent detta är rimligt? Vart kan man som producent vända sig för att få stöttning och rådgivning om man står inför produktutveckling av sina förpackningar? Kan Normpack hjälpa till?**

Hans: Det finns nog ingen myndighet som kräver detta med tredjepartscertifiering för någon aktör. Det kan snarare vara ett kundkrav.

För produktutveckling kan man vända sig till RISE. Normpack kan hjälpa till med bedömning bör leva upp till lagkraven. Utveckling kan även vara att bedöma en syrebarriär för att kontrollera hållbarhet med mera, och då kan andra avdelningar inom RISE hjälpa till.

- **Hur kontrolleras efterlevnad av artikel 9 i nuläget?**

Cathrine: Idag kontrolleras inte detta i Sverige. Tillsyn kommer att införas i samband med att registreringen av förpackningsproducenter införs vid årsskiftet.

- **En förpackning som består av mer än 50% av papper och som kan återvinnas som papper men har en plastbarriär. Är det ändå en mer hållbar lösning än en lösning som består av en platsort av 100%?**

Ann: Först måste vi specificera vilken platsort du menar. Jag tolkar din fråga som om det är ett fossilbaserat monomaterial av PE, PP eller PET (som är de material som idag sorteras ut för materialåtervinning i Motala idag). I så fall kan en plastförpackning nog falla väl ut ifall man gör en miljöanalys i form av en LCA. Annars tycker jag nog pappersförpackningen är att föredra. Frågan är ett typiskt exempel där olika miljöaspekter ställs emot varandra förnybar råvara kontra fossil, samt återvinningsbarhet. På dessa typ av dilemman är det svårt att ge generella svar utan man får se från fall till fall.

- **Hur ser ni på offentlig sektor som kravställare vid offentliga inköp och som kan bidra till att driva utveckling innan lagstiftning är på plats? Specifika krav såväl som funktionskrav?**

Ann: Förpackningen måste framför allt uppfylla sitt syfte, att få produkten till avsedd användning, utan spill varken före eller efter användning. Produkten har ofta betydligt högre miljöpåverkan än förpackningen. När det är säkerställt kan man börja fundera på materialval, återvinningsbarhet, volymeffektivitet etc.

Hans: Det kan vara intressant, men i alla lägen måste man leva upp till ramförordningens krav på generell säkerhet, även med "nya" material.

- **Pant- Är det någon livsmedelsförpackning som i dagsläget inte pantas, men som du tror hade varit passande för det?**

Cathrine: Ja, Välja sådana förpackningar som används av många tex kaffemuggar, stora flöden av material och stort antal. Titta på PET och AL dryckesförpackningar. Beror också på var man befinner sig, tex i en nöjespark, högskoleområde, stor arbetsplats tex sjukhus, färjor, volvo etc – där kan anpassade "pantlösningar", lätt och nära att panta inom området, för förpackningslösningar fungera. Annat kan vara hamburgare, salladsskålar, on-the go produkter....Förpackningar som utgör stor andel av nedskräpning idag, dessa borde man hitta lösningar för.